

جعی جنجالی

مع و تبعاتی برای این کشور کوچک دارد؟

اسرائیل را جبران کنند. در سال ۲۰۰۶، تیبسی لیبونی، وزیر خارجه وقت اسرئیل دعوت قطر برای شرکت در کنفرانس دموکراسی در دوحه را رد کرد چرا که حماس نیز در این کنفرانس شرکت داشت. هر چند لیبونی به این کنفرانس نرفت اما یک هیئت دیپلماتیک در سطح پائین راه به این کنفرانس اعزام کرد. واکنش لیبونی بر روابط قطر و اسرئیل تأثیری منفی نداشت. حتی تصمیم بنیامین نتانیاهو برای ممنوعیت فعالیت شبکه الجزیره به اتهام اقدامات ضد اسرئیلی این شبکه نیز تأثیری بر روابط دو طرف نگذاشت. به طور کلی، اختلاف گاه و بیگاه میان قطر و اسرئیل تأثیری منفی بر خطوط ارتباطی و همکاری های قطر و اسرئیل نداشته است.

در سال ۲۰۰۷، شیمون پرز، معاون وقت نخست وزیر اسرئیل، به دوحه سفر کرد. هر چند که او در این سفر پیشنهاد امیر قطر برای مذاکره مستقیم را رد کرد. در آن زمان اسرئیل بر این عقیده بود که

با توجه به نقش قطر به عنوان میانجی و تلاش شبکه الجزیره برای جلب افکار عمومی جوامع عرب به عنوان مخاطب، بهتر است روابط دو طرف به طور غیررسمی در جریان باشد. البته قطر هیچ تلاشی برای پنهان کردن روابط گرمی که با اسرئیل داشت نکرد بلکه در عوض سعی کرد این روابط را تقویت کند. در سال ۲۰۱۱، قطر و اسرئیل توافقی را امضا کردند که بر اساس آن قطر متعهد شد گاز مایع طبیعی را به اسرئیل صادر کند تا از آنجا به دیگر کشورهای صادر شود. توجیهی که قطر همواره برای توضیح چرایی روابط نزدیکش با اسرئیل مطرح کرده این بود که قصد دارد از این رابطه برای حل مشکلات و اختلاف میان اسرئیل و فلسطین استفاده کند. اما این روابط به لحاظ تئوریک، با روابط نزدیک قطر با جنبش حماس در تضاد بود؛ خصوصاً اینکه خالد مشعل، رهبر سیاسی حماس در

قطر زندگی می کرد. در نوامبر سال ۲۰۱۲، اسرئیل پوشش خبری الجزیره از جنگ هشت روزه بین تل آویو و غزه را ستود و این پوشش خبری را منطقی و بی طرفانه توصیف کرد. اختلافات تاکتیکی قطر و اسرئیل هیچ تأثیر منفی بر روابط تجاری دو طرف نداشت. قطر از طریق شرکت های واسطه و شرکت های چندملیتی، سیمن و فولاد به اسرئیل صادر می کند و این مواد در شهرک سازی های اسرئیل در کرانه باختری مورد استفاده قرار می گیرد. در سال ۲۰۲۱، اسرئیل و قطر به توافقی دست یافتند که بخشی از طرح پیشنهادی دوحه بود. بر اساس این توافق، قرار شد که دو طرف یک منطقه آزاد تجارت سنگ های قیمتی ایجاد کنند.

سایست خارجی جنجالی

هر چند قطر در مقابل اصلاحات سیاسی در داخل مقاومت می کند اما در عین حال از مطالبات جوامع کشورهای عربی برای تغییرات سیاسی و اصلاحات حمایت می کند. از اواخر دهه ۱۹۹۰ میلادی تا زمان آغاز بهار عربی، قطر به عنوان یک بازیگر سیاسی مهم در منطقه خودش را مطرح کرد. شراکت امنیتی قطر با واشنگتن به این کشور امکان داد تا یک سیاست خارجی بلندپروازانه را بر اساس اقتصاد، حل و فصل و جلوگیری از وقوع درگیری و مستقل از شورای همکاری خلیج فارس و نفوذ عربستان سعودی شکل دهد. قطر خود را به نیروهای سیاسی و اجتماعی جوامع عربی که به جنبش های اسلام سیاسی نزدیک بودند، پیوند زد اما در عین حال خود را از ایدئولوژی آنها دور کرد و سعی کرد از طریق ارائه کمک های اقتصادی و پناهندادن به آنها در خاک قطر و میانجیگری بین آنها و اسرئیل و آمریکا، به آنها نزدیک شود. این سیاست از برخی جهات بحث برانگیز است. حمایت قطر از نیروهای دموکراسی خواه در میانه بهار عربی به روابط این کشور با عربستان سعودی، امارات متحده عربی و مصر آسیب زد. چند سال قبل از آن، این سیاست، بار دیگر موجب تیره شدن روابط قطر با عربستان سعودی شده بود. در آن زمان، از جریانات مختلف سیاسی در لبنان دعوت کرده بود تا برای گفتگو به دوحه بروند تا بلکه بتوانند از طریق مذاکره، بحران داخلی لبنان را حل و فصل کنند. ریاض بر این باور بود که این اقدام قطر هیچ معنایی جز به چالش کشیدن نفوذ عربستان سعودی در منطقه ندارد.

علاوه بر این، در سال ۲۰۰۷، قطر نقشی اساسی در درگیری حماس با تشکیلات خودگردان فلسطین ایفا کرد. در این درگیری حماس در نهایت پیروز و تشکیلات خودگردان مجبور به ترک غزه شد و کنترل تمام و کمال غزه به دست حماس افتاد. از آن زمان به بعد، قطر همواره به حماس کمک کرد تا کنترل خود بر غزه را تثبیت کند. از نظر قطر، حماس شاخه ای از اخوان المسلمین بود که می تواند در سرزمین های فلسطین زمینه های گسترش نفوذ قطر را ایجاد کند. امیر قطر و یوسف القرضاوی، ایدئولوگ اخوان المسلمین که در دوحه زندگی می کرد در کنار هم به غزه سفر کردند تا کمک مالی برای تأسیس یک دفتر موازی با سازمان آزادیبخش فلسطین در رام الله در غزه ارائه کنند. هدف از این سفر این بود که نوار غزه از کرانه باختری جدا شود و در نتیجه پروژه تشکیل کشور فلسطینی به پایان برسد. در آن زمان بسیاری از فلسطینی ها معتقد بودند که تشکیل یک کشور فلسطینی به موضع اسرئیل بستگی دارد. در همان سفر، امیر قطر با اسماعیل هنیه، رهبر سابق حماس نیز دیدار کرد و از او خواست تا اتحادش را با ایران خاتمه داده و اسرئیل را به رسمیت بشناسد و به مبارزه مسلحانه با اسرئیل پایان دهد.

نتیجه

عربستان سعودی بر این عقیده است که قطر قصد دارد به یک قدرت منطقه ای تبدیل شود اما این کشور شایستگی رسیدن به این جایگاه را ندارد. عربستان سعودی سیاست قدرت نرم قطر و کیفیت روابطش با اسرئیل را نمی پسندد. عربستان همچنین پشت درهای بسته با اقدام قطر برای میزبانی پایگاه هوایی آمریکا در خاکش مخالفت می کند. این پایگاه در حال حاضر فرماندهی مرکزی آمریکا را در خود جای داده است. البته در سال ۲۰۱۷، سیاست میانجیگری قطر به شدت آسیب دید. در آن سال، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، مصر و بحرین تحریم ها و محاصره اقتصادی را بر قطر تحمیل کردند که سه سال و نیم به طول انجامید. این محاصره در نهایت در سال ۲۰۲۱ پایان یافت اما قطر از آن زمان به بعد به این نتیجه رسید که اندکی در سیاست هایش تعدیل ایجاد کند. اما اقدامات اخیر قطر نشان می دهد که دوحه همچنان می تواند وزنه هایی بیشتر از وزن خودش را بلند کند و همچنان به میانجیگری و تلاش برای کاهش تنش ادامه دهد. البته قطر به رغم برخورداری از حمایت آمریکا و همکاری هایش با اسرئیل، سیاستی پر مخاطره را در پیش گرفته است چرا که این سیاست موجب خواهد شد کشورهای نظیر عربستان سعودی و امارات متحده عربی که به لحاظ اقتصادی قدرت بیشتری نسبت به قطر دارند، مسیر دشمنی با قطر را به شدت و حدت بیشتری در پیش بگیرند. سیاست خارجی بلندپروازانه قطر موجب تهدید منافع کشورهای همسایه می شود و قطر را با این کشورها در موضع اختلاف و خصومت قرار می دهد. حتی اگر قطر به گونه ای نشان دهد که قصد دارد اندکی رفتارهای تهاجمی اش را در سیاست خارجی کنترل کند، اما در عرصه عمل، هیچ نشانی مبنی بر اینکه قطر قصد دارد از اهداف درازمدتش به واسطه پیگیری این نوع از سیاست خارجی دست بکشد، دیده نمی شود. برخی کشورهای عربی قطر را متهم می کنند که به آلت دست آمریکا و مجری سیاست های آمریکا در خاورمیانه تبدیل شده است. در مقابل برخی دیگر نیز قطر را به حمایت از تروریسم و فراهم کردن حمایت های مالی و اخلاقی از حزب الله و حماس و اتحاد با ایران و ترکیه متهم می کنند. چه اینکه جان کری، در سال ۲۰۰۹ گفته بود که قطر نمی تواند امروز خودش را به عنوان متحد آمریکا مطرح کند و از فواید این اتحاد برخوردار شود و فردا، برای حماس پول ارسال کند.

از ایران موشک نگر فیم

سخنگوی کرملین بار ادعاها مبنی بر ارسال موشک های بالستیک ایران به روسیه، گفت، مسکو در حال توسعه همکاری ها و گفت و گوهای خود با تهران در تمام زمینه ها، از جمله «حساس ترین حوزه ها» است. «دیمیتری پسکوف» سخنگوی کاخ ریاست جمهوری روسیه به ادعای روز جمعه رسانه های آمریکایی درباره اینکه تهران موشک های بالستیک کوتاه برد خود را در اختیار مسکو قرار می دهد، واکنش نشان داد. پسکوف تصریح کرد: ما این گزارش ها را دیده ایم اما چنین اطلاعاتی همیشه با واقعیت مطابقت ندارد. «پیتر استانو» سخنگوی سیاست خارجی اتحادیه اروپا مدعی شد اطلاعات معتبری در اختیار دارد که نشان می دهد ایران موشک های بالستیک خود را در اختیار روسیه قرار می دهد. وی با بیان اینکه «ما از اطلاعات موثق ارائه شده توسط متحدان خود در مورد تحویل موشک های بالستیک ایران به روسیه مطلع هستیم» درباره اعمال تحریم های جدید علیه ایران در صورت تأیید ارسال این موشک ها به مسکو هشدار داد. دفتر نمایندگی ایران در سازمان ملل در واکنش به ادعاهای رسانه های غربی تأکید کرد که موضع جمهوری اسلامی ایران در قبال منازعه اوکراین هیچ تغییری نکرده است.

رفراندوم برگزار کن

مارین لوین به مکرون تأکید کرد تا درباره مسائل کلیدی مانند مهاجرت فراندوم برگزار کند و پیشنهاد داد، دادن حق رای مستقیم به مردم شاید به شکسته شدن و برطرف شدن این بن بست سیاسی در فرانسه کمک کند. اما نئوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه اخیراً میشل بارنیه ۷۳ ساله راست میانه و وزیر سابق خارجه را به عنوان مسئول تشکیل دولت جدید در این کشور منصوب کرد. اما تحلیلگران می گویند که فرانسه با این وضعیت به سمت یک دوره بی ثباتی می رود چون بارنیه قدرتی را که شکننده و به حمایت حزب راست افراطی جبهه ملی مارین لوین وابسته است، در اختیار دارد. یک ائتلاف جناح چپی که پس از انتخابات به عنوان بزرگترین بلوک سیاسی فرانسه به شمار می رود، به بارنیه فشار می آورد. بیش از ۱۰۰ هزار نفر از حامیان جناح چپ روز شنبه در سراسر فرانسه علیه انتصاب بارنیه دست به راهپیمایی زده و اقدامات مکرون را محکوم کردند.

مخالفت با میانجیگری مصر

منابع رسانه ای عبری از ناراضیانی نخست وزیر رژیم صهیونیستی از میانجیگری مصر در مذاکرات آتش پس در غزه به دلیل موضع قاهره نسبت به محور «فیلادلفیا» پرده برداشتند. رسانه های صهیونیستی گزارش دادند که «بنیامین نتانیاهو» نخست وزیر رژیم صهیونیستی نمی خواهد مصر در مذاکرات جاری برای تبادل اسرا و پایان دادن به جنگ در نوار غزه شریک باشد. طبق گزارش روزنامه صهیونیستی معاریو، این موضع گیری نتانیاهو پس از مخالفت مصر با حضور رژیم صهیونیستی در محور «فیلادلفیا» در امتداد مرز نوار غزه و مصر اتخاذ شده است. در همین راستا، روزنامه صهیونیستی «دیعوت آحارونوت» به نقل از منابع سیاسی مطلع نوشت: اسرئیل استراتژی خود را تغییر داده و از آمریکا خواسته است تا فشار بیشتری را به مصر وارد کند؛ چرا که قاهره هرگونه حضور اسرئیل در محور فیلادلفیا را رد می کند. این روزنامه به نقل از یک مقام صهیونیست و با اشاره به اظهارات نتانیاهو درباره دستیابی مقاومت فلسطین به سلاح از طریق محور فیلادلفیا و کشور مصر، گزارش داد: زمان آن رسیده است که مصر مسئولیتش را به گردن بگیرد.